

ริดสีดวงทวาร

รศ.นพ.วิรุณ บุญชู
ภาควิชาศัลยศาสตร์

Faculty of Medicine Siriraj Hospital
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

หลายท่านคงเคยได้ยินมาว่า ระบบขับถ่ายดีเยี่ยมหมายถึงการมีสุขภาพดี ผิวพรรณผ่องใสตามไปด้วย แต่อุปสรรคที่สำคัญในการขับถ่ายที่เรา รู้จักกันดี คือ โรคริดสีดวงทวารหนัก ซึ่งเป็นโรคของหลอดเลือดที่อยู่บริเวณปากทวารหนักที่โป่งพองขยายขนาดใหญ่ขึ้น ส่งผลให้เกิดก้อนเนื้อที่ปากทวารหนัก และเมื่อเบ่งถ่ายอุจจาระที่ขับถ่ายออกมา หรือบางรายมีเลือดสดพุ่งออกมาขณะขับถ่ายอุจจาระ

โดยทั่วไปผู้ป่วยจะไม่สามารถคลำพบก้อนเนื้อดังกล่าวได้ในระยะแรกของโรค แต่หากคลำพบว่า มีก้อนเนื้อหรือมีก้อนโผล่ออกมาจากปากทวารหนัก แสดงว่าอาการเริ่มทวีความรุนแรงแล้ว ส่วนมากจะพบในผู้ที่อายุ 45-65 ปี

ปัจจัยที่ทำให้เกิดโรค...

1. พันธุกรรม
2. อาชีพ เช่น ผู้ที่ต้องยืนนาน ๆ
3. เกิดจากโรคแทรกซ้อนของโรค เช่น ตับแข็ง ซึ่งจะมีอาการท้องมานในระยะสุดท้าย และเมื่อมีน้ำในช่องท้องมาก ๆ จะส่งผลไปกดการไหลเวียนเลือดในช่องท้อง เป็นสาเหตุทำให้หลอดเลือดดำไหลกลับเข้าช่องท้องได้ไม่ดีนัก
4. ท้องผูก ต้องเบ่งถ่ายอุจจาระเป็นประจำ
5. ผู้หญิงตั้งครรภ์ เนื่องจากมีการเพิ่มความดันในช่องท้อง การขยายตัวของเส้นเลือดที่ปากทวารหนักร่วมกับท้องผูก

สัญญาณอันตราย ชวนให้สงสัยว่าอาจเป็นริดสีดวงทวาร...

- เมื่ออุจจาระแล้วมีเลือดสด ๆ ไหลออกมาด้วย
- คลำพบบก้อนที่รูทวารหนัก

โรคนี้แบ่งเป็น 4 ระยะ

ระยะที่ 1 - คลำพบบก้อนข้างในรูทวารหนัก

ระยะที่ 2 - คลำพบบก้อนที่รูทวารหนักเป็นบางครั้งและก่อนจะกลับเข้าไปทวารหนักได้เอง

ระยะที่ 3 - พบก้อนโผล่พ้นปากทวารหนักออกมา และสามารถใช้นิ้วดันกลับเข้าไปได้

ระยะที่ 4 - พบก้อนยื่นออกมา และใช้นิ้วดันกลับเข้าไปไม่ได้

การรักษา

1. รับประทานอาหารที่มีกาก เช่น ผักสด ผลไม้สด
2. ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เพราะเมื่อร่างกายเคลื่อนไหว ลำไส้ก็จะมี การเคลื่อนไหวและไปบีบให้อุจจาระมีการเคลื่อนตัวทำให้ขับถ่ายสบาย
3. ดื่มน้ำสะอาดมาก ๆ เพื่อให้อุจจาระมีน้ำชุ่มอยู่ ส่งผลให้อุจจาระนุ่ม

ข้อควรทราบ....

1. โรคริดสีดวงทวาร ไม่ใช่สาเหตุของโรคมะเร็งทวารหนัก
2. โรคริดสีดวงทวาร มี 2 ชนิด คือ “ชนิดภายใน” และ “ชนิดภายนอก”
3. การรักษาโดยการผ่าตัดไม่ค่อยมีความจำเป็น เพราะโดยทั่วไปโรคนี้นี้เพียงปฏิบัติตนตามแพทย์สั่งอย่างเคร่งครัด และรับประทานอาหารที่มีกากใยมาก ๆ อาการก็จะทุเลาในเร็ววัน
4. ถ้าถ่ายอุจจาระเป็นมูกเลือดให้สงสัยไว้ก่อนว่าเป็น “โรคมะเร็งปากทวารหนัก” ต้องรีบพบแพทย์โดยเร็ว
5. ถ้าขับถ่ายอุจจาระแล้วปวดปากทวารหนักเหมือนมีบาดแผล แสดงว่าเป็น “โรคร่องแผลที่ปากทวารหนัก”

การรักษาโรคริดสีดวงทวารหนักมีหลายวิธี กล่าวคือ การใช้ยาเหน็บทวารหนัก การกินยาระบายหรือยาที่ทำให้

อุจจาระนุ่ม การฉีดยาที่หัวริดสีดวงทวารหนัก การใช้ยางรัด และการผ่าตัดหัวริดสีดวงทวารหนัก ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับระยะของโรคและสภาวะทั่วไปของผู้ป่วย

“สุขภาพของท่าน ท่านคือคนสำคัญที่มีบทบาทที่สุดในการดูแลรักษา นะครับ”